

Nogle tanker om:

En erhvervsskoles lokale læsehandlingsplan

Tage Hansen, IBC Fredericia-Middelfart
September 2009

Forord

Dette er tænkt som en mulig inspirationskilde for ledelse og læsevejleder på den enkelte erhvervsskole i forbindelse med udarbejdelse af skolens lokale læsehandlingsplan.

Disse sider er resultatet af samtaler i diverse styre- og projektgrupper under det FoU-projekt om etablering af et netværk af EUD-læsevejledere, som blev igangsat i efteråret 2007 og af samtaler, debatindlæg mm. på nationale og regionale konferencer og regionale møder i EUD-læsevejledernetværket.

Der er ikke taget udgangspunkt i en konkret erhvervsskole, og det er håbet, at oplægget vil være relevant på alle erhvervsskoleformer, dvs. SOSU-skoler, landbrugsskoler, tekniske skoler og handelsskoler.

Det har ikke været hensigten at udarbejde en skabelon for en skoles lokale læsehandlingsplan, idet lokale forhold, strategier og ressourceprioritering i forhold til andre indsatsområder end læsning naturligvis er bestemmende for det konkrete indhold i skolens læsehandlingsplan.

Det har heller ikke været hensigten at opstille en udtømmende liste over de forhold, som kan eller skal medtages i forbindelse med en skoles indsats over for elever med læsevanskeligheder, dels fordi det næppe er muligt, og dels fordi området forhåbentlig vil være under stadig udvikling.

I oplægget gives eksempler på mulige indsatsområder. Når der er skrevet i bestemt form er det som eksempel på mulige formuleringer i en skoles lokale læsehandlingsplan og ikke udtryk for lovgivnings- eller bekendtgørelsesmæssige krav.

”ikke primært at lære eleven at læse, men at skolen, læreren og eleven lærer at kompensere for elevens manglende læsefærdigheder”

LÆSEHANDLINGSPLAN FOR XXX-ERHVERVSSKOLE FOR SKOLEÅRET 20XX

Indholdsfortegnelse

1.0. Formål.....	4
2.0. Mål	5
3.0. Indsatsområder	5
3.1. Læsevejlederfunktion.....	5
3.1.1. Uddannelse.....	5
3.1.2. Funktionsbeskrivelse	5
3.2. SPS funktion.....	6
3.2.1. Støtte til eleven.....	6
3.2.1.1. Visitering	6
3.2.1.2. Instruktion	6
3.2.1.3. Undervisning	6
3.3. Screening/test ved eller før begyndelse af skoleforløb.....	6
3.3.1. Formål	6
3.3.1.1. Niveaudeling	6
3.3.1.2. Klasse-/holdplacering	7
3.3.1.3. Screening til brug ved RKV (fx FVU, EA)	7
3.3.1.4. Afdækning af SPS-behov	7
3.3.1.5. Ordblindetestning	7
3.4. Screening/test i løbet af skoleperioden	7
3.4.1. Formål	7
3.5. Undervisningsmaterialer	7
3.5.1. Bøger.....	7
3.5.2. IT	8
3.5.3. Video	8
3.5.4. Interaktive white boards.....	8
3.5.5. Lyd	8
3.6. Opkvalificering af faglærere.....	8
3.6.1. Forståelse for / viden om læsevanskeligheder	8
3.6.1.1. Litteratur	8
3.6.1.2. Pædagogiske møder.....	8
3.6.2. Udarbejdelse af materialer.....	9

3.6.3. Udarbejdelse af opgavetekster	9
3.6.4. Udarbejdelse af eksamensopgavetekster	9
3.6.5. Læringsstile og læseproblemer	9
3.6.6. Læsestrategier	9
3.6.7. Faglig læsning – kursus	9
3.7. Særlig tilrettelagt undervisning af elever med læsevanskeligheder	9
3.7.1. Støtteundervisning (SPS)	9
3.7.2. Ordblinde undervisning	9
3.7.3. Individuel	10
3.7.4. Hold.....	10
3.8 Grundforløbspakker	10
3.9. Læseværksted/lektiecafe.....	10
3.10. Tosprogede.....	10
3.11. Samarbejde med UU.....	10
3.12. Netværkssamarbejde mm.....	10
4.0. Læseindsatsen som led i skolens strategi	10
5.0. Evaluering af læseindsatsen	11

1.0. Formål

Formålet med denne læsehandlingsplan er, at skolen bliver i stand til at gennemføre en koordineret og effektiv indsats over for elever med læsevanskeligheder (læseindsatsen). Læsehandlingsplanen skal ses som led i skolens øvrige handlingsplaner, herunder handlingsplaner for øget gennemførelse.

Osv.
Osv.

Læseindsatsens målgrupper er

- elever, som ikke er dyslektikere, og som ikke er berettiget til SPS, men som har funktionelle læsevanskeligheder
- elever med et egentligt dianogsticeret handicap (dyslektikere)
- elever som er berettiget til specialpædagogisk støtte (SPS)

- OSV.
- OSV.

Formålet er overordnet dels at gøre en indsats for, at en større andel af eleverne i målgrupperne gennemfører deres erhvervsuddannelse, og dels at gøre en indsats for at eleverne opnår større glæde ved og bedre udbytte af undervisningen end det ellers ville have været tilfældet.

Osv.

2.0. Mål

Målene for læseindsatsen er

- senest 1 måned efter skoleopholdets begyndelse får elever, som har læsevanskeligheder i en eller anden form, tilbudt læsevejledning og hvor det er relevant ordblindkurser eller SPS
- at X % af de elever, som har læsevanskeligheder, og som har accepteret skolens tilbud om vejledning, gennemfører
- at SPS-indsatsen igangsættes senest en måned efter, at den enkelte elevs problem opdages
- at der blandt skolens faglærere opnås større forståelse for og viden om, hvordan elever med læsevanskeligheder kan støttes i den daglige undervisning, bl.a. via tilrettelæggelsen af undervisningen
- at der ved indkøb og/eller produktion af undervisningsmaterialer også er fokus på elever med læsevanskeligheder
- OSV
- OSV
- OSV

3.0. Indsatsområder

3.1. Læsevejlederfunktion

3.1.1. Uddannelse

Inden xx/xx skal mindst 1 medarbejder fra hver af skolens afdelinger have gennemført modul 8+9+10 i uddannelsen til EUD-læsevejleder, eller tilsvarende.

3.1.2. Funktionsbeskrivelse

Inden xx/xx skal der udarbejdes en funktionsbeskrivelse for skolens læsevejledere. Funktionsbeskrivelsen skal som minimum angive:

- læsevejlederens organisatoriske placering
- læsevejlederens opgaver i forbindelse med
 - screening/testning
 - den enkelte elev
 - vejledning af faglærere
 - lokalt, regionalt og nationalt samarbejde om læseindsatsen
- læsevejlederens samarbejde med

- studievejledere
- kontaktlærere
- mentorer
- SPS-ansvarlig
- faglærere
- OSV
- OSV

Funktionsbeskrivelsen offentliggøres sammen med de øvrige funktionsbeskrivelser på skolens intranet.

3.2. SPS funktion

Inden xx/xx skal der udarbejdes en funktionsbeskrivelse for skolens SPS-ansvarlige.

Skolens SPS-ansvarlige skal som minimum have gennemgået en læsevejlederuddannelse.

Funktionsbeskrivelsen offentliggøres sammen med de øvrige funktionsbeskrivelser på skolens intranet.

3.2.1. Støtte til eleven

3.2.1.1. Visitering

For at blive berettiget til SPS skal en elev gennemføre en SPS-test. Visitering til testen kan foretages af, læsevejleder. Studievejledere, kontaktlærere og faglærere kan med elevens tilsgn bede læsevejleder foretage vurdering af, om en elev bør SPS-testes.

3.2.1.2. Instruktion

Den SPS-ansvarlige tilrettelægger instruktion for den enkelte elev vedrørende SPS-indsatsen for den pågældende elev, herunder instruktion til it-startpakken.

3.2.1.3. Undervisning

Den SPS-ansvarlige tilrettelægger indsatsen, herunder studiestøttetimer for den enkelte elev.

3.3. Screening/test ved eller før begyndelse af skoleforløb

3.3.1. Formål

Inden xx/xx skal det konkrete formål med screening/test ved eller før skoleforløbets begyndelse være detaljeret beskrevet. Beskrivelsen skal omfatte formål, elevgrupper (alle eller udvalgte og tilbud eller obligatorisk) tidspunkt for og beskrivelse af gennemførelse, efterbehandling og tilbagemelding til eleven.

Valget af værktøjer til screening/test foretages med udgangspunkt i de beskrevne formål.

Før screening/test gennemføres informeres medarbejdere og elever om formålet.

3.3.1.1. Niveaudeling

Med henblik på at få et udgangspunkt for korrekt niveauplacering af den enkelte elev foretages screening/test i dansk, engelsk og matematik.

Niveauplacingstesten anvendes ligeledes som indikator for, om en elev har læsevanskeligheder. Denne gruppe af elever tilbydes samtale med en læsevejleder og herefter eventuelt testning for ordblindhed /mulighed for SPS.

Der anvendes xxxxxx-testmateriale.

3.3.1.2. Klasse-/holdplacering

Med henblik på at danne udgangspunkt for klasse-/holdplacering foretages afdækning af den enkelte elevs læringsstil. Der anvendes yyyyy-testmateriale.

3.3.1.3. Screening til brug ved RKV (fx FVU, EA)

Afdækning om behov for yderligere undervisning i dansk og/eller matematik ved starten af grundforløbet. Screeningen danner her udgangspunkt for en vurdering af grundforløbets længde og evt. behov for yderligere test for ordblinde.

Der anvendes xyxyxy-testmateriale.

3.3.1.4. Afdækning af SPS-behov

Elever som i tidligere skoleforløb har modtaget SPS tilbydes fortsat SPS. Elever som f.eks. via niveaudelings- eller læringsstilttest skønnes at have behov herfor tilbydes SPS testning. Der anvendes ææææ-testmateriale. Viser testen at eleven er berettiget hertil, iværksættes tilbud om SPS omgående.

3.3.1.5. Ordblindetestning

Elever som skønnes at være mulige dyslektikere tilbydes ordblinde testning. Der anvendes zzzz-testmateriale. Viser testen at eleven er ordblind iværksættes omgående tilbud om ordblinde undervisning i samarbejde med VUC (andre eksterne samarbejdspartnere).

3.4. Screening/test i løbet af skoleperioden

3.4.1. Formål

Formålet med screening/test i xx. måned er at:

- vurdere effekten af gennemførelse af særligt tilrettelagte undervisningsforløb
- vurdere effekten af forsøgsundervisning
- osv
- osv

Inden gennemførelse informeres elever og undervisere om formålet med screening/test.

3.5. Undervisningsmaterialer

3.5.1. Bøger

Fra xx/xx skal faggrupperne ved indkøb af bøger til undervisningsbrug "taskebøger" eller klas-sesæt have fokus ikke blot på bøgernes faglighed men også på bøgernes tilgængelighed for eleverne (lay out, grafiske illustrationer mm.). Der skal være fokus på hensynet til elever med læsevanskeligheder. Faggrupperne rådgives af læsevejlederen til disse vurderinger.

3.5.2. IT

Inden xx/xx skal de enkelte faggrupper udarbejde konkrete forslag til hvordan anvendelse af IT i undervisningen kan støtte indlæringen herunder specielt for elever med læsevanskeligheder.

Inden xx/xx installeres højtlysefunktion samt ordforudsigelsesprogram på alle pc, som eleverne har adgang til.

Osv.

Osv.

3.5.3. Video

I løbet af perioden xx/xx –xx/xx igangsættes som pilotprojekt produktion af videoklip som supplement til undervisningen i emnerne aaa, bbb, ccc, ddd i faget kkkk. Formålet er, at eleven som supplement til eller måske i stedet for den faglige læsning faget kan anvende videoens visuelle fremstilling af emnet.

3.5.4. Interaktive white boards

I løbet af perioden xx/xx – xx/xx installeres interaktive white boards i team A´s lokaler. I uge YY afholdes kursus med instruktør fra firma ZZ i brug af interaktive white boards for undervisere i team A.

I perioden yy/yy – yy/yy producerer undervisere fra team A videooptagelser af eksemplariske undervisnings forløb med anvendelse af interaktive white boards, herunder forløb, hvor der specielt tages hensyn til elever med læsevanskeligheder. Videooptagelserne vises på teammøder i de øvrige teams.

3.5.5. Lyd

I løbet af perioden xx/xx –xx/xx igangsættes som pilotprojekt produktion af lydclip som supplement til undervisningen i emnerne aaa, bbb, ccc, ddd i faget rrrr. Formålet er, at eleven som supplement til eller måske i stedet for den faglige læsning i faget kan anvende lydklippenes auditive gennemgang af emnet.

3.6. Opkvalificering af faglærere

3.6.1. Forståelse for / viden om læsevanskeligheder

3.6.1.1. Litteratur

Inden xx/xx udarbejder læsevejleder og bibliotekar en liste over relevant baggrundslitteratur om læsning/læsevanskeligheder til brug for faglærere.

3.6.1.2. Pædagogiske møder

Inden xx/xx udarbejder uddannelseschef, læsevejleder og teamledere plan for læsevejleders deltagelse i pædagogiske møder.

Læsevejleder deltager i møderne dels for at

- synliggøre sin egen funktion
- fremme forståelsen for de indlæringsproblemer som elever med læsevanskeligheder har
- fremme forståelsen for at læseindsatsen ikke er "dansk lærernes problem"

- fremme forståelsen for at læseindsatsen i høj grad også er til gavn for elever uden læsevanskeligheder
- give oplæg til forsøgsprojekter under læseindsatsen

3.6.2. Udarbejdelse af materialer

I ugerne ZZ – CC holder læsevejleder workshops for alle faggrupper. I workshopperne arbejdes der på at gøre konkrete eksempler på undervisningsmateriale (instruktioner, supplerende noter, power point shows mm.) mere egnet til brug for elever med læsevanskeligheder. Som et særligt punkt sættes der fokus på emnet før faglig dansk.

3.6.3. Udarbejdelse af opgavetekster

Efter xx/xx har alle faglærere mulighed for at få læsevejleder til at gennemgå egne opgavetekster med henblik på at gøre teksterne mere læsevenlige.

3.6.4. Udarbejdelse af eksamensopgavetekster

Fra og med eksamensterminen ZZ er det et krav at læsevejleder har gennemgået alle lokalt producerede eksamensopgavetekster. Formålet er så vidt muligt at sikre at teksterne er tilgængelige for alle elever.

3.6.5. Læringsstile og læseproblemer

I team F, som i to år har arbejdet med læringsstile som udgangspunkt for undervisningen ned sættes en arbejdsgruppe, som sammen med læsevejleder undersøger om/hvordan arbejdet med læringsstile kan understøtte læseindsatsen.

3.6.6. Læsestrategier

Den xx/xx holder NN fra videntcenter for læsning oplæg for alle faglærere om læsestrategier. Formålet er, at faglærere bliver bedre til at instruere eleverne i, hvordan de får størst udbytte af tekster, som er givet for som lektie eller udleveret som supplerende stof.

3.6.7. Faglig læsning – kursus

En faglærer fra hver faggruppe tilmeldes den kursusrække *) om faglig læsning som Nationalt videntcenter for læsning udbyder. Når kurserne er gennemført evaluerer deltagerne sammen med læsevejleder og uddannelseschef forløbet. Afhængig af evalueringen søges etableret et lokalt kursus for alle faglærere.

*)

Modul 1: Hvorfor er læsning en opgave for fagene?

Modul 2: Læsevanskeligheder og faglig læsning

Modul 3: Det fortsatte arbejde med læsning i fagene

3. 7. Særlig tilrettelagt undervisning af elever med læsevanskeligheder

3.7.1. Støtteundervisning (SPS)

Støtteundervisningen for den enkelte elev i forbindelse med SPS tilrettelægges af den SPS-ansvarlige.

3.7.2. Ordblinde undervisning

Elever med diagnosen dysleksi skal tilbydes ordblindeundervisning. Undervisningen varetages af (ekstern samarbejdspartner) og visiteringen til undervisningen foretages af læsevejlederen. Den praktiske gennemførelse aftales mellem ekstern samarbejdspartner, læsevejlederen eleven og "ledelse"

3.7.3. Individuel

Hvor det skønnes relevant kan læsevejleder tilbyde individuelt tilrettelagt ekstraundervisning for enkeltelever med læsevanskeligheder.

3.7.4. Hold

Hvor det skønnes relevant kan læsevejleder tilbyde elever med læsevanskeligheder at deltage i ekstraundervisning, f.eks. i anvendelse af læsestrategier.

3.8 Grundforløbspakker

Der nedsættes en arbejdsgruppe som udarbejder en grundforløbspakke målrettet mod elever med særlige behov på grund af læsevanskeligheder. Grundforløbspakken udbydes fra og med skoleåret XX.

3.9. Læseværksted/lektiecafe

Læsevejleder holder i uge xx minikursus i læsehjælp for de faglærere, som er tilknyttet lektiecafeen.

Læsevejleder får fra og med xx/xx fast træffetid i lektiecafeen hver torsdag fra 10 – 16.

3.10. Tosprogede

Tosprogede elever tilbydes valgfaget "Erhvervsfaglig andetsprogsdansk".

3.11. Samarbejde med UU

Studievejledningen undersøger inden xx/xx i hvilket omfang det er muligt at etablere et formelt samarbejde med UU, således at studievejledningen får automatisk besked, hvis en elev har haft kendte læsevanskeligheder før påbegyndelsen af erhvervsuddannelsen.

3.12. Netværkssamarbejde mm.

Skolen indgår i det nationale læsevejledernetværk og deltager i regionale og nationale konferencer og regionale netværksmøder med minimum en læsevejleder og en ledelsesrepræsentant.

Inden xx/xx tager uddannelseschef NN initiativ til at etablere et samarbejde med (nærliggende skoler af samme type) om læseindsats.

Læsevejleder er forpligtet til løbende at følge den nationale læseindsats på EMU og til via intranettet at informere faglærerne, når der er emner af interesse for skolens læseindsats.

4.0. Læseindsatsen som led i skolens strategi

Skolens nuværende strategiplan udløber 20xx. Ved strategirevisionen som igangsættes xx/xx indarbejdes læseindsatsen som et strategielement med henblik på at øge såvel kvalitet i undervisning som indsatsen for øget gennemførelse.

5.0. Evaluering af læseindsatsen

En arbejdsgruppe bestående af uddannelseschef, læsevejleder og teamledere foretager evaluering af nærværende læsehandlingsplan ved udgangen af skoleåret. Evalueringen danner basis for læsehandlingsplanen for kommende skoleår.